אתאי לקמיה דרב נחמן קרעיה ר"נ לשטרא אזל רב ענן לקמיה דמר עוקבא א"ל חזי מר נחמן חקלאה היכי מקרע שטרי דאינשי א"ל אימא לי איזי גופא דעובדא היכי הוה א"ל הכי והכי הוה א"ל שטר מברחת קא אמרת הכי א"ר חנילאי בר אידי אמר שמואל מורה הוראה אני [א]אם יבא שטר מברחת לידי אקרענו א"ל רבא לרב נחמן טעמא מאי דלא שביק איניש נפשיה ויהיב לאחריני ה"מ לאחריני אבל לברתה יהיבא אפ"ה במקום ברתה נפשה עדיפא לה מיתיבי [ב]הרוצה שתבריח נכסיה מבעלה כיצד היא עושה כותבת שטר פסים לאחרים דברי רשב"ג וחכ"א רצה מצחק בה עד [ג]שתכתוב לו מהיום ולכשארצה טעמא דכתבה ליה הכי הא לא כתבה ליה הכי קנגהי לוקח א"ר זירא לא קשיא [ד]הא בכולה הא במקצתה ואי לא קנגהי לוקח ניקנינהו בעל אמר אביי עשאום כנכסים שאין ידוען לבעל ואליבא דר"ש: **מתני'** [ה]נפלו לה כספים ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות התלושין מן הקרקע ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות [ו][פירות] המחוברים בקרקע א"ר מאיר שמין אותה כמה היא יפה בפירות וכמה היא יפה בלא פירות ומותר ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות [ז]וחכ"א המחוברים לקרקע שלו והתלושין מן הקרקע שלה וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות ר"ש אומר מקום שיפה כחו בכניסתה הורע כחו ביציאתה מקום שהורע כחו בכניסתה יפה כחו ביציאתה כיצד פירות המחוברים לקרקע בכניסתה שלו וביציאתה שלה והתלושין מן הקרקע בכניסתה שלה וביציאתה שלו: **גמ'** [ח]פשיטא ארעא ובתי ארעא בתי ודיקלי בתי דיקלי ואילני דיקלי אילני וגופני אילני אבא זרדתא ופירא דכוורי אמרי לה פירא ואמרי לה קרנא [ט]כללא דמילתא גזעו מחליף פירא אין גזעו מחליף קרנא א"ר זירא א"ר אושעיא אמר ר' ינאי ואמרי לה אמר ר' אבא א"ר אושעיא א"ר ינאי הגונב
ולד

אתאי לקמיה דרב נחמן. לתבוע את כתה להחזיר לה הנכסים והכת הוציאה שטר מתנתה וקרעיה ר"נ: **חקלאה.** אינו בקי בדינין. ומר עוקבא אב ב"ד הוה: **מורה הוראה אני.** נטלתי רשות מריש גלותא כדאמרי' בפ"ק דסנהדרין (דף ה.) דמהני רשותא ולא יהבי רשותא אלא לבקי בדבר: **אם יבא שטר מברחת לידי.** שירצה המקבל מתנה להחזיק בנכסים על פיו שלא להחזירם לנותן אקרענו. ולקמיה פריך הואיל ולאו שטרא הוא היאך הועיל להבריח: **א"ל רבא לרב נחמן.** כשקרע אותו שטר היכי סמכת בהא אדשמואל וקרעת ליה: **טעמא מאי.** אמר שמואל אקרענו: **דלא שביק איניש נפשיה כו'.** ולא גמר להקנותו אלא בעוד שהוא דואג מאחרים שלא יחזיקו בהם: **ה"מ.** בנותנתן לאיש נכרי איכא למימר דלא גמרה ואקניא: **אבל לברתה יהבה לה.** מתנה חלוטה: **שטר פסים.** שטר פיוסים שמפייסתו לקבל מתנה זו להפקיע זכות בעלה קודם נישואין ולא שיהא מקבל זה בהם: **אם רצה.** המקבל הזה: **מצחק בה.** ומחזיק בהן עולמית: **עד שתכתוב.** בשטר זה מהיום נתונים לך ולכשארצה יש כאן הבריחה מבעלה שאם בא לזכות תאמר אני רוצה [ג][במתנה ונמצא קיימת למפרע ואם זה שנכתב שטר יבוא להחזיק תאמר איני רוצה]: **קנגהי לוקח.** תיובתא דשמואל: **הא בכולה.** כי אמר שמואל לא קני בכותבת לו כל נכסיה דכיון דלא שיירה מידי לנפשה אם תתגרש אנן סהדי דלא גמרה ומקניא והא דקתני רצה מצחק בה בכותבת מקצתן: **ואי לא קנגהי לוקח לקנינהו בעל.** לשמואל בכותבת כולן דאמר לא קני כיון דלא קני מאי הבריחה איכא ליקנינהו בעל ויאכל פירות ויירשנה אם תמות תחתיו: **כנכסים שאינן ידועין.** שהרי ע"מ שאינן שלה נשאה דסבור שהמתנה גמורה: **מתני' והוא אוכל פירות.** והקרן קיימת לה שלא תיקנו לו חכמים תחת פירקונה אלא פירות[ד]: **שמין אותה כו'.** דקסבר מה שגדל ברשותו הוו פירות ומה שלא גדל ברשותו הוי קרן לפיכך מה שדמי הקרקע יקרים עכשיו בשביל תבואה זו צריך ליתן לה דמים ויקנו מהן קרקע ויאכל הוא פירותיה: **וחכ"א.** אף אלו שלא גדלו ברשותו תורת פירות נתנו בהן הואיל והקרקע קיימת לה: **ביציאתה.** אם בא לגרשה: **פירות המחוברין לקרקע בכניסתה שלו.** כלומר בשעת נפילתן שלו כרבנן ובגמ' [ע"ב] פריך היינו ת"ק: [ה]**ביציאתה שלה.** המגרש את אשתו והיו בנכסים פירות מחוברין נוטלת קרקעותיה עם פירות שבהן: **בכניסתה שלה.** [וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות]: **וביציאתה שלו.** דמה שקדם ותלש בעודה תחתיו זכה בהן מדין פירות נכסי מלוג: **גמ' פשיטא לי ארעא ובתי ארעא.** נפלו לה כספים ובאו ליקח לה קרקע זה אומר קרקע בת זריעה אני רוצה וזאת אומרת בתים אני רוצה ליקח או איפוך: **ארעא.** זבנינן מינייהו שהשכרה מרובה ואינה מרקבת ושניהם מעכבים הבעל יכול לומר דבר שפירותיו מרובים אני חפץ וכן אם בא הוא ליקח בית יכולה היא לומר איני רוצה בדבר שהוא כלה והולך והקרן מתמעט: **בתי.** שכרן מרובה מדיקלי שהן עשויין ליבש: **דיקלי.** תמרים: **אילני.** שאר אילנות: **אבא.** יער לחתוך עצים: **זרדתא.** אילנות של עוזרדין ולא היו פריין חשוב להן וקוצצין אותן לעצים: **ופירא דכוורי.** הפירה של דגים שקורין וויו"ר: **אמרי לה פירא.** אם נפלו לה בירושה קלעת העצים ודגים שבפירה הוא פריין והקרקע הוא קרן: **ואמרי לה.** כולהו הוו קרנא הואיל והעצים והדגים כלים והכל ימכר מיד וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות: **אילן אין גזעו מחליף**[ו]:

עשאום כנכסים שאינם ידועים ואליבא דר"ש. פסק ר"ח כר"ש בנכסים שאינם ידועין וכן נראה מדקאמר ואליבא דר"ש משמע דלכל הני דקבילא להו שטר מברחת לא קנה סבירא להו כר"ש דאי בעי למימר דתקינו רבנן משום תקנת מברחת כמו שאומר ר"ש בנכסים שאין ידועין ואפי' רבנן דר"ש מודו בה ולעולם לית הילכתא כוותיה א"כ הל"ל עשאום כנכסים שאין ידועים לבעל אליבא דר"ש בלא וי"ו דהוה משמע דכי היכי דנכסים שאינם ידועים לא משתעבדי לבעל אליבא דר"ש ה"נ מברחת לכ"ע ומדקאמר ואליבא דר"ש משמע דוקא לר"ש משום דע"י הברחה הוו נכסים שאינם ידועים וככר בא מעשה שטר מבריח נכסיו לפני ר"ת שרצה ללוות ורצה שלא ישתעבדו נכסיו לבעל חוב וגם שטר מבריח נכסיו שלא ישתעבדו נכסיו לכתובת אשתו ואמר ר"ת שהשטר קיים ומגבינן ביה דדוקא הכא דהוי מברחת דלא קני להו בעל [י]דהוו נכסים שאין ידועים אמרינן דודאי להבריח נתכוון אבל במעשים אלו דאי לא הוי קני לוקח הויא קני להו ב"ח והאשה וכיון דבהכי לא הוי מוברח אית לן למימר דלמתנה גמורה איכוון: **דקלי ואילני דקלי.** היינו כפי' ר"ת בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פג. ושם:) דדקלים מתקיימין הרבה ולא כרשב"ם דפי' התם דאין מתקיימין יותר מד' וה' שנים גבי הא דאמר רב וזיל דקל אין לו גזע: **אילני וגופני אילני.** משמע דגופני גריעי מאילני וכ"ש מדקלי דעדיפי מאילני וקשה דאמרינן בהחובל (ב"ק דף נב. ושם) אריסיה דשמואל אייתי ליה תמרי טעמינהו טעמא דחמרא אמר קא מכחשי בגופנא כולי האי (א) א"ל למחר אייתי לי מקורייהו משמע דגופני עדיפי מדקלי וי"ל דדקלי עדיפי בזה שאין צריך להוציא עליהם כלום כדי לתקן אבל גפנים צריכין יציאה מרובה לזמר ולתקן הכרם דאם לא כן מתקלקל ומי שיכול לטרוח לעובדם ולשומרם כראוי יש בהן ריוח גדול: **כללא** דמלתא. ר"ח גריס גזעו מחליף קרנא אין גזעו מחליף פירא פי' דבר שאוכל הפירות והקרן מתקיים זהו קרנא ואין מוכרין אותו ליקח ממנו קרקע ודבר שהוא כלה שאין גזעו מחליף הוי כאילו נפלו לה פירות וילקח בהן קרקע ולפ"ז אמרי לה פירא הוא דקאמרי להאי כללא דהא אבא זרדתא ופירא דכוורי אין גזען מחליף כדפי' בקונטרס וקשה לרשב"א דמשמע דאמרי לה קרנא קאמרי להאי כללא מדלא נקט אמרי לה פירא לבסוף ועוד דאמר רב נחמן לקמן עיילא ליה גלימא פירא הוי מיכסי ביה כו' הל"ל קרנא הוי ועוד דא"כ הא דקתני [ח]פיר גפרית ומחפורת של צריף ר"מ אומר קרן הוי נמי [ט]פירות דחשיב כקרן המתקיים והבעל אוכל פירות וא"כ קשיא דר"מ אדר"מ דהא קתני במתניתין דלר"מ פירות מחוברין שמין אותם כמה הן יפין וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות וגפרית וצריך לא גריעי מפירות מחוברין ועוד דהשתא הוי ר"נ כר"מ ונראה כפי' הקונט' ור"ת גרס כר"ח ומפרש דלאו בנפלו לה פליגי אם ימכרם אם לאו דהא קאי אהא דקאמר פשיטא ארעא ובתי ארעא דאיירי בנפלו לה כספים ואהא קאי פלוגתייהו ומפרש דאם נפלו לה כספים ורוצה הבעל לקנות בהם אבא זרדתא ופירא דכוורי וכן משמע מתוך פירוש ר"ח דמפרש גזעו מחליף קרנא כו' הלכך היכא
דקתני

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ט], ב) רש"ל. [אבן במתנה שבמפשיות אי והמחוברין], ג) נ"י כ"י, ד) [לעיל מז:], ה) נ"י כ"י, ו) [ער' תענית כ.], ז) עיין ברא"ש, ח) [נ"ל פיר של גפרית], ט) [נ"ל פירות].

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אילני וכו'. האי למחר כצ"ל ותיבת א"ל נמחק:

◆

תוספות רי"ד

א"ל רבא לר"נ טעמא מאי דלא שביק איניש נפשיה ויהיב לאחריני. מה אנו צריכים לזה הטעם ה"ה גילתה דעתה שלא להקנותו בק"ג נתנתה לה. ותו דלקמן מפליגינן בין כלם למקצתם שמקצתם קנה המקבל ולמה קנה כיון שגילה דעתו שאינו מתכוין אלא להבריח. א"ו בסתם הי' המעשה ולא אמרה לעדים שום דבר בשעת המתנה אלא סתם דעתה אנו אומרים שלא נתכוונה כ"א להבריח (א) אמי' דרב ווטרא בר טביומי כתבתנהו נכסה למר זוטרא בנה אמרה דבעינא לאנסובי לי' לרב וביד לסוף אינסיב ואיגרשה אתת לקמיה דר"כ ב"א אמר משום אנסובא הוא והא אינסיבא א"ל ר"ה ברי' דר"י משום דאתיתו ממולאי אמריתו מילי ממולייאתא אפילו למ"ד (מברחת) [מברחת] קני ה"מ דלא גליא דעתי' הכא הא גליא דעתה אלמא מאי דאמרי' הכא (במוכרתן) [במברחת] לא מיירי אלא היכא דלא גליא דעתה אלא בסתמא הוא דאמרינן גליא דעתה הכי. ונ"ל שט"ס הוא ולא הודיעם לעדים והשמיט הסופר תיבת ולא: לסוף אינסיבה ואיגרשה אתאי לקמיה דר"נ קרעא ר"נ לשטרא. ואמר לא קנתה שלא נתכוונה כ"א להבריח ולא להקנותה ק"ג והחזיר הנכסים לאמה. ונ"ל דוקא היכא דאינסיבה ואיגרשה הוא בטלה והדרי לה נכסי כדאמרינן דלא שביק איניש נפשי' ויהיב לאחריני אבל היכא דמתה בחיי בעלה נתקיימה המתנה ובעודה תחת בעלה נמי הבת אוכלת פירות דהאי אמרינא לא שייכא אלא היכא דמגרשה דל"ל מידי אבל היכא דיהבה תחת בעלה ואית לה מזוני ופרנסה מבעלה לא דהא במקצת נכסים מ"ה מתנתה קיימת דכיון דשיירא לנפשה סגי לה בהא כ"ש הכא דאית לה מזוני מבעלה (עיין בהל') שחזר הגאון מהאי סברא. א"ל רבא לקמי' רמ"א א"ל חזי מר נחמן חקלאה היכי מקרע שטרי דאינשי. א"ל אימא לי איזי גופיה דעובדא היכי הוה א"ל הכי והכי הוה א"ל שטר מברחת קאמרת הכי א"ר חנילאי בר אידי אמר שמואל אנא מורה הוראה אנא. ואם יבא לידי שטר מברחת קרענו. א"ל רבא לר"נ טעמא מאי דלא שביק איניש נפשיה ויהיב לאחריני (א"ל) ה"מ לאחריני אבל לברתה יהבה א"ל ה"מ (נפשה) [ברתה] נפשה עדיפא

עין משפט נר מצוה

ד א ב ג מיי' פכ"ב מהל' אישות הל' ט ופ"ו מהל' זכיה הל' יב סמג לאוין פא טוש"ע אה"ע סי' פ סעיף ז: ופי' פה סעיף ז:
ה ד מיי' פכ"ב מהל' אישות הל' כא טוש"ע שם סי' פה סעיף יג:
ו ה מיי' שם הלכה כד טוש"ע שם סעיף טו:
ז ו ז מיי' שם הל' כג טוש"ע שם סעיף יג:

◆

לעזי רש"י

וויו"ר [ויבייי"ר]. בריכת דגים.

◆

תוספות רי"ד (המשך)

לר"נ ואי קשה אדמותבי' לי' מדרבנן תמייע' מרשב"ג דאמר רבה בב"ח אר"י כ"מ ששנה רשב"ג במשנתנו הל' וכו'. תשובה. הא אמרן בפירקין דלעיל תרי אמוראי אליבא דר"י ואפילו לרבא נמי דוקא במשנתנו קאמר אבל לא בברייתא והלכך בברייתא אהדרינן לכללא יחיד ורבים הלכה כרבים. א"ר זירא ל"ק הא לכולן והא במקצתן. פי' מאי דאמרי רבנן דבמקצתן מקבל מתנה זהו במקצתן דכיון דשיירא לנפשה בכל לב יהבה לי' והא דאר"נ לא קנה זהו בכל נכסיה. דכיון דלא שיירא לנפשה מידי בודאי אמרי' דל"ש איניש נפשיה ויהיב לאחריני והכי אמרי' בפרק מ"ש חמשה עד שיכתב כל נכסיו ומכרתו חדא מנייהו. ומקשה ואי לא קננהו לוקח ליקנינהו בעל. פי' כיון שמתנת הבריחה בטלה א"כ יקנה הבעל נכסים ויאכל פירות בחייו ואם מתה יירשנה. אמר אביי עשאום כנכסים שאין ידועין לבעל ואליבא דר"ש. פי' כי היכי דאמר ר"ש בנכסים שנפלו לה במה"ה מפני שאין רשותן של בעל עליהן אלא של אשה ואין לו זכות עליהם ה"נ אמרי' הכא באלו הנכסים שכיון שרואה הבעל שנתנה נכסים במתנה מתיאש מהן ואין לו שום זכות עליהן ומכאן מוכח שמקבל המתנה לא זכה בהן לא בחייו ולא לאחר מיתה. אלא כל מתנתה בטלה וה"ה של אשה בחייה ובמותה ליורשיה. ומ"ה מקשה ולקנינהו בעל וגם מדמה אותם לנכסים שאין ידועים שהן של אשה לכל דבר למוכרן ומכרה קיים ולא כמ"ש למעלה. וכתב ר"ח ור"י ז"ל ש"מ דהל' כר"ש. ואדרבה מדקאמר ואליבא דר"ש משמע שאין הל' כמותו והך מ"ה לא קנה הבעל נכסי המברחת דכי היכי דאר"ש בנכסים שאין ידועים לבעל מתיאש מהן ה"נ קאמרי רבנן בנכסי המברחת. ואע"ג דפליגי בנכסים שאין ידועים התם מפני שלא ידע בהן ואין יאושו יאוש שאילו היה יודע לא היה מתיאש אבל כשהוא רואה שנותנתן לאחר מתיאש מהן יאוש גמור. ומ"ה לא קנאם לעולם ולעולם בנכסים שאין ידועים לא פסק אביי הל' כר"ש. אלא אהדרינא לכללא יחיד ורבים הל' כרבים ואין לחלק בין ידועים לשאינן ידועים ובכלן אם מכרה ונתנה הבעל מוציא מיד הלקוחות (והרב

ליה. מיתיבי הרוצה שתבריח נכסי' מבעלה כיצד היא עושה כותבת שטר פסים לאחר דברי רשב"ג פי' מפייסת אדם אחר שלא יזכה במתנתה ונותנת לו מתנה על נכסים, והועילה מתנה זו להבריחם מבעלה ומקבל המתנה לא קנה (והרב חולק בזה ואומר שאינה מפייסת אותו אלא כותבת לו שטר בסתם ואינה מגלה לו דעתה כלל שהיא מתנה בטלה). וחכמים אומרים רצה משחק בה עד שתכתוב לו מהיום ולכשארצה. פי' אם רצה המקבל מתנה שהבטיחה שלא יחזיק בנכסי' משחק בה כיון שעשתה לו שטר מתנה בסתם ואם היא רוצה להבריח ולא יזכה בה המקבל תכתוב לו כל נכסי' נתונים לך מהיום ועד זמן שארצה דמשמע כ"ז שארצה אבטל אותו ובכה"ג מהני לה שאם יבא הבעל לזכות בהן היא תאמר אני רוצה שיזכה בעל המתנה ואם תתאלמן או תתגרש תאמר לו שוב איני רוצה שתהא המתנה קיימת ולוקחת אותם. טעמא דכתבה לי' הכי הא לא כתבה לי' הכי קנו לוקח. פי' אם היתה מתנה בסתם קנה המקבל מתנה שמתנה גמורה היא וקשה

פסק הלכה כר"ש: מתני' נפלו לה כספים. ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות. פירות תלושין מן הקרקע ילקח בהן קרקע והוא יאכל פירות וחכ"א פירות המחוברים לקרקע שלו והתלושין שלה וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות ר"ש אומר מקום שיפה כחו בכניסתה הורע כחו ביציאתה כיצד פירות המחוברין לקרקע בכניסתה שלו וביציאתה שלה והתלושין שלה וכשתצא אם יש לה הבעל שמא יכלה. וכן פירות התלושין לא [יאכלום אלא] ימכרו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות. ואם נפלו לה פירות מחוברין לקרקע כגון שדה זרוע או אילנות טעונין פירות היה אומר ר"מ מה שיגדלו הפירות מכאן ואילך הוא ברשות הבעל והן שלו. אבל מה שגדלו כבר קודם שיזכה בהן הוא של (בעל) האשה. והאיך עושים. שמין השדה כמה היא יפה

א) נ"ל ועוד דהא מכח דאמרינן ב"ב (דף קנ"א) דאמיה דרב זוטרא כו'. ב) וכ"מ בתוס' (דף קנ"ב) ד"ה גלה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com